

АРДЧИЛСАН НАМЫН НАРИЙНТЭЭЛ
СУМЫН ХОРООНД

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Нутгийн удирдлагын ордон, П.Гэндэнгийн гудамж,
5 дугаар баг, Арвайхээр сум, Өвөрхангай аймаг, 62173,
Утас/Факс: (976) 7032 3253,
Цахим шуудан: uvurkhangai@audit.gov.mn,
Цахим хуудас: www.audit.mn

2025.04.18 № 287
танай -ны № -т

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр
хуульд заасан шаардлагад
нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3 дахь хэсэг, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3, 5.4 дэх хэсэгт заасны дагуу Төрийн аудитын байгууллага Нарийнтээл сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын нөхөн сонгуульд оролцох Ардчилсан намын Нарийнтээл сумын хорооны сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Нарийнтээл сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын нөхөн сонгуульд оролцох Ардчилсан намын Нарийнтээл сумын хороо нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Нарийнтээл сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын нөхөн сонгуульд оролцох Ардчилсан намын Нарийнтээл сумын хорооны сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит. Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2024 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2025-2026 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

Дүгнэлт

Ардчилсан намын Нарийнтээл сумын хорооны Нарийнтээл сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын нөхөн сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Ардчилсан намын Нарийнтээл сумын хорооны мөрийн хөтөлбөр (20 хуудас)-ийг хавсаргав.

Хувийг: Нарийнтээл сумын Сонгуулийн хороонд

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР

О.БАТЖАРГАЛ

“БАЯЛАГАА ХАМГААЛСАН БҮТЭЭЛЧ НАРИЙНТЭЭЛ”
СОНГУУЛИЙН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, СУМ, ДҮҮРГИЙН ИТХ-ЫН СОНГУУЛИЙН 2024 ОНЫ
СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН **НАРИЙНТЭЭЛ** СУМЫН
АРДЧИЛСАН НАМЫН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

Монгол Улсын тусгаар тогтнол, Үндэсний эрх ашиг, Үндсэн хуульт
Ардчиллаа хамгаалан бэхжүүлж, хувь хүний эрх, эрх чөлөө, шударга ёс хуулийн
засаглал, чөлөөт зах зээл, иргэний нийгмийн зарчимд суурилсан тогтвортой
хөгжлийн төлөө Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн баримт АЛСЫН ХАРАА
2050 хөтөлбөрт Монгол хүн бүр хүсэл мөрөөдөлтэй, өрх бүр аз жаргалтай амьдрах
хөгжлийн боломжийг дэмжсэн, иргэд нь эрх чөлөөтэй, эрх тэгш, хариуцлагатай,
Ардчилсан Монгол Улсаа хөгжүүлэхийг ӨРХЭМ ЗОРИЛГО болгож.

1. Монгол хүний эрх, эрх чөлөө, бие даасан байдлыг хангах
2. Хувийн өмч, өрсөлдөөнт зах зээл, төрийн хязгаарлагдмал оролцоо,
хуулийн засаглалыг хөгжүүлэх
3. Үндэсний өв уламжлал, түүх соёлоо дээдлэн үнэт зүйлээ болгон
тунхагласан

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН НАРИЙНТЭЭЛ СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМ 2024-
2028 оны аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ИТХ-ын сонгуульд оролцох **“БАЯЛАГАА
ХАМГААЛСАН БҮТЭЭЛЧ НАРИЙНТЭЭЛ”** мөрийн хөтөлбөрөө Та бүхэндээ
толилуулж байна.

УРИА: ХҮН БҮРД ОРЛОГО – ӨРХ БҮРД ӨСӨЛТ

НЭР: БАЯЛАГАА ХАМГААЛСАН БҮТЭЭЛЧ НАРИЙНТЭЭЛ

Тэмэ

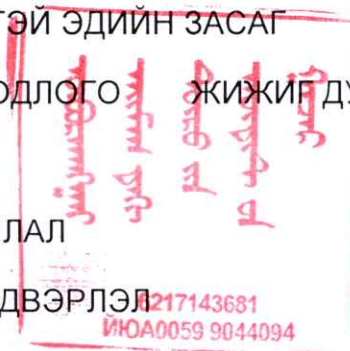
ГАРЧИГ

Нэг. ХУВЬ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ

- 1.1. ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРТАЙ БОЛОВСРОЛ
- 1.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ
- 1.3. ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ, ХҮН, ӨРХ ГЭР БҮЛ
- 1.4. АЖЛЫН БАЙР ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ
- 1.5. НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ
- 1.6. СОЁЛ, УРЛАГ, СПОРТ

Хоёр. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ

- 2.1. ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГО ЖИЖИГ ДУНД БИЗНЕС
- 2.2. ДЭД БҮТЭЦ
- 2.3. АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ
- 2.4. ХҮНСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

Гурав. ЭЗЭН МОНГОЛ

- 3.1. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ, "ШИНЭ ХӨДӨӨ" ХӨТӨЛБӨР
- 3.2. "ЧИНЭЭЛЭГ МАЛЧИН" ХӨТӨЛБӨР
- 3.3. БЭЛЧЭЭР АШИГЛАЛТ
- 3.4. МАЛ АЖ АХУЙ
- 3.5. ГАЗАР ТАРИАЛАН

Дөрөв. ХУУЛЬТАЙ МОНГОЛ

- 4.1. ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ЗАСАГЛАЛ

Тав. АЮУЛГҮЙ, АМГАЛАН МОНГОЛ

- 5.1. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖИЛ

Handwritten signature

Нэг. ХУВЬ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ

1.1. ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРТАЙ БОЛОВСРОЛ

Хүн амын тогтвортой өсөлтийг хангаж, хүн бүрийг эрдэм боловсрол төгс, хөдөлмөрч, бүтээлч сэтгэлгээтэй, эрүүл амьдралын хэв маягийг хэвшил болгосон, НАРИЙНТЭЭЛ нутгийнхаа байгаль, түүх соёл, уламжлалаараа бахархсан өв тэгш хүмүүжлээр төлөвшүүлэн, хангалуун сайхан амьдрах эрхийг дээдэлсэн хувь хүний хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлнэ. Нийгмийн халамжийн үйлчилгээг зөвхөн зорилтот бүлэгт чиглүүлнэ.

1. Элсэлтийн ерөнхий шалгалтанд өндөр оноо авсан сурагчдад нэг удаагийн дэмжлэг олгоно.
2. Эх хэл, байгаль шинжлэл, математикийн сургалтын чанар, үр дүнг сайжруулж, сургуулийн түвшинд төлөвлөлтийг бэхжүүлэх замаар бага, дунд боловсролын цөм хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх
3. Хүүхэд бүрийг хөгжүүлж, бүтээлч сэтгэлгээтэй, өөртөө итгэлтэй, эх нутгийнхаа байгаль, түүх, үндэсний хэл соёл, уламжлалаар бахархдаг хүмүүжил олгоно.
4. Хүүхэд гэр бүл, цэцэрлэг, сургуулийн орчинд эрүүл мэндийн боловсрол олгох, эрүүл зан үйлийг төлөвшүүлэх, орчны эрүүл мэндийг сайжруулах бодлогыг нийгмийн эрүүл мэндийн үндсэн чиглэл болгоно
5. Цэцэрлэг, сургуулийн нэг ангийн хүүхдийн тоог 30-аас хэтрүүлэхгүй байх стандартыг хэрэгжүүлнэ. 6217143681 ИЮА0059 9044094
6. Улсын олимпиадад амжилттай оролцсон багш, сурагч нарт дэмжлэг үзүүлнэ.
7. Сурагчдын сурах орчинг сайжруулж, анги танхимыг тохижуулна.
8. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийг соёлын үйл ажиллагаанд идэвхтэй оролцуулах, тэдний авъяас, хөдөлмөр бүтээлийг дэмжиж ажиллана.
9. Багш нарын мэдлэг, ур чадварыг тухай бүрд нь дээшлүүлж, давтан сургахад орон нутгийн төсвийн санхүүжилтээс дэмжлэг үзүүлэх ажлыг эхлүүлнэ.

1.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

1. ЭМТ-ийн чанар хүртээмжийг сайжруулж эмч ажилчдын орон тоог нэмэгдүүлнэ.
2. Эх хүүхэд, өндөр настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд үзүүлэх эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
3. Иргэдийн халдварт болон халдварт бус өвчлөл, эх болон нярайн эндэгдлийг бууруулж, урьдчлан сэргийлэх ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуулна.
4. Сумын эрүүл мэндийн төвийн лабораторийн чадавхийг сайжруулна

5. Нарийнтээл сумын эрүүл мэндийн төвийн стандартыг хангуулж, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангана.
6. Эмийн бус эмчилгээний өрөөг тохижуулж, тоног төхөөрөмжийг нэмэгдүүлэх
7. Хавдрын хөнгөвчлөх үйлчилгээ үзүүлэх өрөөтэй болно. Энэ чиглэлээр эмч нарыг давтан сургана.
8. Хүнийг өвдөхөөс нь өмнө урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношилгоог өрх гэрийн түвшинд тогтмол хийдэг эрүүл мэндийн үйлчилгээний шинэ хэлбэрийг бий болгоно.
9. Иргэн бүрийг насны бүлэгт нь тохирсон урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношилгоонд хамруулна.
10. Эмч нарын мэргэжил, боловсролыг тасралтгүй дээшлүүлэхэд орон нутгийн төсвөөс дэмжлэг үзүүлнэ
11. Тэтгэвэр тогтоолгосон ахмад эмч нарыг эрүүл мэндийн төвд зөвлөхөөр ажиллуулахыг бодлогоор дэмжинэ.
12. Уламжлалт анагаах ухааны төвтэй болно.
13. Баг бүрд улирал эрүүл мэндийн явуулын үзлэг оношилгоо хийж, сургалтыг тогтмол зохион байгуулна.

1.3. ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ, ӨРХ ГЭР БҮЛ

1. Хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн төв байгуулж хүүхэд, залуучууд цагийг зөв боловсон өнгөрүүлэх орчин нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.
2. Хүүхдийн хүмүүжил, төлөвшилийн асуудалд онцгой анхаарч, цэцэрлэгийн өмнөх насны хүүхдийг хүмүүжүүлэх олон талт ажлыг зохион байгуулна.
3. Гэр бүлийн гишүүн бүрд гэр бүлийн боловсрол олгох, ажил хөдөлмөр эрхлэх, санхүү, бизнесээ хөгжүүлэх, амьдрах орчноо хамтдаа сайжруулах, мэдлэг ур чадварын сургалт, зөвлөмжөөр хангагдах боломжийг орон нутгийн хөгжлийн бодлоготой уялдуулан хэрэгжүүлнэ.
4. Хүүхдийн эсрэг хүчирхийлэлтэй тэмцэж, дарамт, мөлжлөгийн бүх хэлбэрээс хамгаалах хуулийн хэрэгжилтийг сайжруулна.
5. Хүүхдийг цахим мэдээллийн халдлагаас хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх ажлыг эрчимжүүлнэ.
6. Иргэд чөлөөт цагаа өнгөрүүлэх зориулсан цахим төв байгуулна.
7. Хүүхэд харах үйлчилгээг бий болгон зохион байгуулалтанд оруулна.
8. Хүүхдийн тоглоомын төвийг хуучин сургуулийн барилгыг түшиглэн байгуулна.

1.4. АЖЛЫН БАЙР ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ

1. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн менежментийг сайжруулахад чиглэсэн бодлого хэрэгжүүлнэ.
2. Хөдөлмөрийн зах зээл дээр эрэлтийн судалгааны чанарыг сайжруулж, хэрэгцээтэй байгаа ажил, мэргэжлийг эдийн засгийн салбар, ажил

Handwritten signature

мэргэжлээр нарийвчлан гаргаж, мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын элсэлттэй нягт уялдуулна.

3. "Нарийнтээлд үйлдвэрлэв" төв байгуулж иргэдийн бизнес эрхлэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.
4. Хими цэвэрлэгээ, хивс цэвэрлэгээ байгуулна

1.5. НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ

1. Ахмадын өдөр өнжүүлэх төвийг өргөжүүлж, байнгын ажиллагаатай болгоно.
2. Малчдын нийгмийн даатгалын хамралтыг нэмэгдүүлж, тэдний нийгмийн баталгааг хангана.
3. Албан хаагчдын ажиллах нөхцөлийг сайжруулна.
4. Шинээр ирсэн болон орон байр шаардлагатай төрийн албан хаагчдад ашиглалтгүй байгаа байруудыг засварлаж орон байраар хангана.
5. Сумын төвийн худгуудад ус цэвэршүүлэгч төхөөрөмж байршуулна.
6. Орчин үеийн нийтийн халуун устай болно.

1.6. СОЁЛ, УРЛАГ, СПОРТ

1. Уламжлалт өв соёлоо бодлогоор дэмжин монгол хүнийг төлөвшүүлэхэд онцгойлон анхаарна.
2. Соёлын биет ба биет бус өвийг хадгалан хамгаалах, сэргээн засварлах, түүнийг хамгаалан цуглуулагч, тээн уламжлагч нарыг сурталчлан дэмжиж, үндэсний агуулгатай дэлхийн сонирхлыг татахуйц үнэ цэнтэй өвийг хөгжүүлнэ.
3. Түүх соёлын дурсгалт газрын хамгаалалтыг сайжруулж, соёлын өвийг хамгаалагч, харгалзагч нарын урамшууллыг нэмэгдүүлнэ.
4. Спортын улс, бүсийн хэмжээний уралдаан, тэмцээнийг зохион байгуулахад дэмжлэг үзүүлнэ, улс бүс, олон улсын тэмцээнд оролцох баг тамирчдын зардалд орон нутгийн зүгээс дэмжлэг үзүүлдэг тогтолцоог бий болгоно.
5. Улсын болон олон улсын тэмцээнд оролцох эрх авсан тамирчдад нэг удаагийн дэмжлэг олгох тогтолцоог бүрдүүлнэ.

Хоёр. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ

2.1. ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГО ЖИЖИГ ДУНД БИЗНЕС

1. Хоршоог дэмжих сангийн зээлийг үйл ажиллагаа явуулж байгаа хоршоодод тэгш хүртээмжтэй, ялгаварлалгүйгээр олгоно.
2. Нутгийн Брэнд бүтээгдэхүүн бий болгоход бодлогоор дэмжинэ.
3. Ажиллах хүчийг нэмэгдүүлэх, ядуурлыг бууруулах, ажлын байр олноор бий болгохыг нэн тэргүүний зорилт гэж үзэн шинэ ажлын байрыг бий

болгох бүтээн байгуулалт, бизнесийн төслүүдийг бүх талаар дэмжиж хөгжүүлнэ.

4. Малын гаралтай түүхий эдийг боловсруулах, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэн ажлын байрыг бий болгохыг дэмжинэ.
5. Орон нутгийн аж ахуй нэгж, компаниудын чадавх, өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх төслүүдийг дэмжинэ.
6. Мал аж ахуй, газар тариалан, гахай, тахиа, зөгийн аж ахуйд суурилсан орон нутгийн онцлог шинэ брэнд бүтээгдэхүүний бизнес загвар хөгжүүлэхийг дэмжинэ.
7. Иргэд, орон нутаг, олон нийтийн оролцоо, олон улсын байгууллагуудтай хамтран ногоон хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлж, байгаль орчныг нөхөн сэргээнэ.

2.2. ДЭД БҮТЭЦ

1. Хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу суурьшлын бүсэд дулаан, цэвэр бохир, инженерийн шугам сүлжээг бий болгох ажлыг хэрэгжүүлж "Хаус хороолол" төслийг эхлүүлнэ.
2. Нарийнтээл сумын үерийн далан байгуулах
3. Сумын төвийн А зэрэглэлийн бүсэд дахин төлөвлөлтийг хийнэ.
4. Үүрэн телефоны бүх сүлжээний өргөтгөл, хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ
5. Стандартад нийцсэн камерын системтэй болгоно.
6. Сумын төвийн хороолол гудамжийг цэгцэлж, жишиг гудамжууд бий болгоно.
7. Сумын төвийн гэрэлтүүлэгийг сайжруулж, шинэчлэл хийнэ.
8. Авто машины гражыг засварлан дулаанд холбож төрийн албаны автомашинуудыг байнгын бэлэн байдалд байлгах ажлыг зохион байгуулна.
9. Суманд лавлагааны ТҮЦ машинтай болно.
10. Баянтээг нүүрсний уурхайг төв замтай холбох-22 км

2.3. АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ

1. Монгол ахуй сурталчлах орон нутгийн онцлогт нийцсэн аялал жуулчлалын хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.
2. Сумын төв зам дагуух аялал жуулчлалын төвийг бий болгон тохь тухтай үйлчилгээг бий болгох

2.4. ХҮНСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

1. Хүн амын гол нэр төрлийн хүнсний бүтээгдэхүүний дотоод хэрэгцээг чанартай хүнсээр хүртээмжтэй хангаж, дотоод зах зээл дэх хүнсний нийлүүлэлтийн сүлжээнд аюулгүй байдлын тогтолцоог нэвтрүүлнэ.
2. Жимс, жимсгэний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, хэрэгцээг дотооддоо хангахад чиглэгдсэн хувийн хэвшлийн санаачилгыг дэмжин хэрэгжүүлнэ.
3. Орон нутгийн иргэд хүнсний хэрэгцээгээ өөрөө хангах, хүлэмжийн аж ахуй эрхлэх санаачилгыг бүх талаар дэмжиж хүнсний ногооны хэрэгцээг сумандаа тариалах боломжийг бүрдүүлнэ.
4. Дөрвөн улирлын хүлэмжийн төсөл хөтөлбөрийг хувийн хэвшилтэй хамтран хэрэгжүүлнэ.
5. Төмс, хүнсний ногооны төрөлжсөн зоорь барих ажлыг үргэлжилүүлнэ.
6. Мах хадгалах, хөлдөөх хөргүүрийн тоог нэмэгдүүлнэ.
7. Хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүн боловсруулах жижиг, дунд үйлвэр бий болгох санаачлагыг бодлогоор дэмжинэ.

Гурав. ЭЗЭН МОНГОЛ

3.1. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ, ШИНЭ ХӨДӨӨ" ХӨТӨЛБӨР

1. Бэлчээрийн менежментийг сайжруулна.
2. Бэлчээрийн болон хүн амын усан хангамжийг сайжруулна.
3. Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг бүх талаар дэмжинэ.
4. Хүнсний дэлгүүрүүдийг дулаанд холбох ажлыг эхлүүлнэ.

3.2. "ЧИНЭЭЛЭГ МАЛЧИН" ХӨТӨЛБӨР

1. Мал аж ахуйн салбарыг эдийн засгийн үр ашигтай, орчин үеийн шинэ технологи, инновацад суурилж, хөгжүүлэн мэдлэг бүхий малчдыг малчин бизнесмен болгох замаар тогтвортой орлого бүхий хүчтэй дундаж давхаргыг тэлэх бодлого хэрэгжүүлнэ.
2. Малчдын орлогыг нэмэгдүүлэх зорилгоор сүү цагаан идээ үйлдвэрлэж буй иргэдийг олон нийтэд сурталчлан таниулж, үзэсгэлэн худалдаанд тогтмол хамруулна.
3. Малын үүлдэр, угсаа удмын санг сайжруулах, ашиг шимийг нэмэгдүүлэх үржил, селекцийн ажлыг дэмжинэ.

3.3. БЭЛЧЭЭР АШИГЛАЛТ

1. Малчдын хамтын оролцоонд тулгуурлан бэлчээр нутгийн тогтвортой ашиглалтыг хангаж, доройтсон бэлчээрийг сэргээх арга хэмжээг үе шаттай авч хэрэгжүүлнэ.
2. Бэлчээр хамгаалах зорилгоор мэргэч болон байгаль орчинд сөрөг нөлөө ихтэй хортон шавьж устгах ажлыг зохион байгуулж хийнэ.

Handwritten signature

3. Оторт явсан малчдын асуудлыг сум хоорондын түвшинд шийдэж, өвөлжилт, хаваржилтын асуудлаар цогц арга хэмжээ авна.
4. Бэлчээрийн нөөцийг нэмэгдүүлж ногоон тэжээл тариалах нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.
5. Бэлчээрийн олон наст ургамал тариалах иргэдийг дэмжиж ажиллана.
6. Бэлчээрийн даацыг харгалзан, гүний болон гар худгуудыг шинээр гаргана.
7. Булаг шандны эхийг хашиж хамгаална.
8. Сум дотроо ашиглах нөөц бэлчээрийг сумын тусгай хамгаалалтад авч зүй зохистой ашиглах арга хэмжээг зохион байгуулна.

3.4. МАЛ АЖ АХУЙ

1. Малыг чанар, үүлдэр, угсааг сайжруулж эдийн засгийн ашигтай технологид суурилсан мал аж ахуйг бодлогоор дэмжинэ.
2. Махыг зах зээлд борлуулах хяналтын горимыг сайжруулж, малыг вакцин, туулгад бүрэн хамруулан эрүүлжүүлэх ухаалаг хяналтын системийг хөгжүүлнэ.
3. Хөдөөгийн малчин өрхийг дэмжин "Малжуулах хөтөлбөр"-ийг хэрэгжүүлнэ.
4. Гахай, шувууны аж ахуй эрхлэх, хөгжүүлэх санаачилгыг дэмжинэ.
5. Малын үүлдэр угсааг сайжруулах тал дээр анхаарч ажиллана.
6. Баг тус бүрийг малын эмчтэй болгож, мал эмнэлгийн чанар хүртээмжийг сайжруулна.
7. Баг бүрийг хариуцсан мал эмнэлэгийн чанар хүртээмжийг сайжруулж баг бүрд мал угаалгын дук машин авч празит өвчнөөс урьдчилан сэргийлнэ.
8. Сумын өвсний Фондын салбаруудыг баг бүрт байгуулж, өвс тэжээлийн нөөц бүрдүүлнэ.
9. Сумын төвийн өвсний фондыг өргөтгөж саравч барина.
10. Малын багсармал болон хүчит тэжээлийн цех шинээр байгуулна.
11. Малын арьс шир боловсруулах цех байгуулж малын гаралтай түүхий эдийг нэмүү өртөг шингэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.
12. Мал, махыг зах зээлд борлуулах сүлжээ бий болгоно.
13. Мах, айргийг сүлжээ дэлгүүрүүдэд нийлүүлэх хөргүүртэй автомашинтай болно,

3.5. ГАЗАР ТАРИАЛАН

1. Малын тэжээл үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, бодлогоор дэмжинэ.
2. Орон нутгийн онцлогт тохирсон газар тариалангийн бодлогын хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.
3. Суманд усалгаатай тариалан хөгжүүлэх төсөл хөтөлбөрийг дэмжин бусад байгууллага, төсөл хөтөлбөрийн газартай хамтран ажиллана.

4. Цөлжилттэй тэмцэх зорилгоор, Айл өрх, иргэдийн мод тарих санал санаачлагыг дэмжиж, төв суурин газрын ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлнэ.
5. Өрхийн үйлдвэрлэлээ нэмэгдүүлэх зорилгоор газар тариалан, хүнсний ногоо, жимс жимсгэнэ, тариалах иргэдийг бодлогоор дэмжинэ.
6. Бордоо үйлдвэрлэлтийг бодлогоор дэмжинэ.

Дөрөв. ХУУЛЬТАЙ МОНГОЛ

4.1. ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ЗАСАГЛАЛ

1. Нас, хүйс, хөгжлийн ялгаа, гэх мэт аливаа төрлийн ялгаварлал, дарамт, хүчирхийллийг ажлын байр, олон нийтийн бүх орчинд таслан зогсооход чиглэсэн үе шаттай арга хэмжээг тогтмол хэрэгжүүлнэ.
2. Хүүхэд, эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх төвийг сум орон нутгийн нөөц бололцоонд тулгуурлан байгуулж, гэр бүл, сургуулийн орчинд хүүхдийн эрхийг хангах, ажлын байран дахь бэлгийн дарамттай тэмцэх ажлыг эрчимжүүлнэ.
3. Хүндэтгэн үзэх шалтгааны улмаас өөрийн биеэр ирж уулзах боломжгүй иргэд төрийн захиргааны албан тушаалтан, албан хаагчидтай онлайнаар уулзах боломжийг бүрдүүлнэ.
4. Төрийн байгууллагаас гаргах шийдвэрт ард иргэд, төрийн бус байгууллагын оролцоог нэмэгдүүлж, төрийн үйлчилгээний шийдвэрийг шилэн болгож ажиллана. 6217143681
ИЮА0059 9044094
5. Хууль сурталчлах, таниулах ажлын чанарыг дээшлүүлж, олон нийтэд хууль зүйн мэдээллийг шуурхай, үр дүнтэй хүргэж ажиллана.
6. Төсвийн зарцуулалт, төрийн өмчит аж ахуйн нэгжүүдэд тавих иргэний болон хөндлөнгийн хяналтыг нэмэгдүүлнэ.
7. Иргэд, аж ахуйн нэгжийн төрөөс авах үйлчилгээг бүрэн цахим хэлбэрт шилжүүлнэ.
8. Төрөөс зохион байгуулах аливаа төсөл, тендерийн сонгон шалгаруулалтыг авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид, олон нийтэд ил тод нээлттэй болгоно.

Тав. АЮУЛГҮЙ, АМГАЛАН МОНГОЛ

5.1. ХҮРЭЭЛЭН БУЙ ОРЧИН, НОГООН ХӨГЖИЛ ЭКОСИСТЕМИЙН ТЭНЦВЭРТЭЙ БАЙДАЛ

1. Хөв цөөрөм байгуулах боломж, нөхцөлийг судлана.
2. Хог хаягдлыг цуглуулах, тээвэрлэх, хадгалах, дахин ашиглах, сэргээн ашиглах, дахин боловсруулах үйл ажиллагааг хувийн хэвшлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлэх, хог хаягдлыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах зэргээр цогц үйл ажиллагааг шат дараалан авч хэрэгжүүлж. "Эко сум" хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

3. Тэрбум мод үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж мод тарих талбайг өргөжүүлнэ.
4. Зориулалтын хог тээврийн машинтай болно.
5. Хог хаягдлын менежментийг сайжруулж хоёрдогч түүхий эдийг ашиглах нөхцөл боломжийг бүрдүүлнэ.
6. Сумын төвийн Хогийн цэгийн хог булшлах нүхийг өргөтгөнө.
7. Сумын төвд ногоон байгууламж, боловсон жорлонгуудын тоог нэмэгдүүлнэ.

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН НАРИЙНТЭЭЛ СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМ

Handwritten signature